

Een nieuw schooljaar... een nieuw ondersteuningsmodel.

Een eerste beoordeling van het nieuwe ondersteuningsmodel

23 augustus 2017

1. Situering

Overeenkomstig het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH), pleit GRIP voor inclusief onderwijs. Artikel 24 van het VN-Verdrag stelt immers duidelijk dat inclusief onderwijs moet gegarandeerd worden voor alle personen met een handicap door de uitwerking van een inclusief onderwijssysteem.

Vanuit GRIP hebben we de verwachting geformuleerd dat er vanaf september 2017 voldoende, gepaste ondersteuning wordt geboden aan alle leerlingen met een handicap in het gewoon onderwijs. We hebben dit standpunt uitgewerkt in een adviesnota, samen met 14 beleidsadviezen.¹

Op 10 januari legde minister Crevits een nota voor aan de VLOR over het ondersteuningsmodel voor het inclusief onderwijs. In het voorjaar was het ondersteuningsmodel dan onderwerp van tal van besprekingen, met heel wat commotie tot in de media. Uiteindelijk werden midden mei knopen doorgehakt en werd een decretaale basis voor het nieuwe ondersteuningsmodel goedgekeurd op 7 juni 2017 door middel van amendementen bij OD XXVII.

In deze nota willen we vanuit GRIP een eerste, voorlopige beoordeling weergeven van het ondersteuningsmodel zoals dit vanaf 1 september 2017 in voege treedt. Deze beoordeling maken we op basis van wat er nu is voorzien om als ondersteuningsmodel op te starten met het nieuwe schooljaar. We voorzien om na een paar maand deze beoordeling aan te vullen met de eerste bevindingen uit de praktijk.

¹ <http://www.gripvzw.be/downloads/category/8-onderwijs.html?download=291:adviesnota-ondersteuning-nodig-in-de-gewone-school>

2. Algemene bemerkingen bij het nieuwe ondersteuningsmodel

- **Een verdere stap in de uitwerking van het M-decreet**

Het M-decreet werd op 12 maart 2014 goedgekeurd. GRIP oordeelde dat het M-decreet misschien wel een stap voorwaarts kon zijn, maar dat verdere stappen dienden gezet te worden, in de eerste plaats op het vlak van ondersteuning. Het M-decreet voorzag een waarborgregeling, maar ondernam geen structurele maatregelen om het tekort aan ondersteuning in de gewone school te verhelpen. Dit was dan ook de meest gehoorde kritiek de voorbije jaren: "het M-decreet is een lege doos". Met daarbij het gevaar dat inclusief onderwijs als onhaalbaar werd beschouwd omwille van de tekorten van het M-decreet.

Met de invoering van het nieuwe ondersteuningsmodel maken de Vlaamse regering en het Vlaams parlement duidelijk dat de koers die ingezet werd met het M-decreet wordt aangehouden. De beweging naar meer inclusief onderwijs wordt versterkt door maatregelen die ambiëren dat er een antwoord komt op alle vragen naar ondersteuning in het gewoon onderwijs. GRIP waardeert deze stellingname. Een terugschroeven van het M-decreet zouden we onaanvaardbaar hebben gevonden. En voldoende, gepaste ondersteuning vanaf het schooljaar 2017-2018 was een noodzaak die wij heel sterk hebben aangegeven.

- **Een rampzalig parcours**

In het najaar van 2016 lag een blauwdruk voor het nieuwe ondersteuningsmodel op tafel. We betreuren heel sterk hoe het dan verder verlopen is. De besluitvorming is niet alleen veel te traag verlopen, met pas in juni een definitieve vastlegging in het onderwijsdecreet OD XXVII, maar bovendien verschrikkelijk chaotisch. Heel wat belangenvermenging verstoortte het debat. We schatten in dat parcours rampzalig is voor de geloofwaardigheid van het streven naar inclusief onderwijs. Dit heeft ook een negatieve effect op leerlingen, ouders, leerkrachten en ondersteuners die soms tot 1 september (en misschien nog langer) in onzekerheid leven over de opstart van het nieuwe schooljaar. Er is heel wat schade aangericht die volgens ons voorkomen had kunnen worden.

- **Een groot tekort aan beleidsparticipatie**

De middenveldorganisaties van personen met een handicap zijn onvoldoende betrokken bij het voorafgaand beleidsproces. Pas helemaal op het einde (najaar 2016) is er een consultatie doorgegaan.

In het decreet krijgt een stuurgroep een rol bij de verdere opvolging, monitoring en evaluatie. Wij stelden voor om daar deelname vanuit handicap bij te voorzien. Tevens is er sprake van verdere monitoring van het M-decreet. Ook daarbij lijkt een structurele verankering van het middenveld aangewezen.

We stellen vast dat voor de verdere evaluatie en monitoring op structurele manier nog steeds geen betrokkenheid wordt voorzien vanuit het middenveld handicap. Dit is in strijd met wat het VRPH voorschrijft onder artikel 4.3. en artikel 33. Het General Comment no4 (2016) is daar ook heel expliciet over:

"Overeenkomstig artikel 33 moet men bij monitoring personen met een handicap, waaronder kinderen en personen met intensieve ondersteuningsnoden betrekken, dit via hun representatieve organisaties en tevens ouders en zorgverleners van kinderen met een handicap, waar aangewezen." (General Comment no 4, 12,i)

- **Geen langetermijnvisie op inclusie**

Alhoewel het nieuwe ondersteuningsmodel het streven naar inclusie vooropstelt, wordt inclusief onderwijs te weinig als uitgangspunt genomen. In de bewoording van de minister gaat het over "meer inclusie", maar dat is nog niet hetzelfde als volledige inclusie. In het algemeen mist het huidige onderwijsbeleid een wervende, langetermijnvisie op inclusie. De paradigmashift die het VN-Verdrag naar voren schuift komt dan ook onvoldoende tot uiting in de visie op ondersteuning die naar voor geschoven wordt. Zo blijft men heel sterk vasthouden aan de medische benadering van handicap en te sterk vasthouden aan het monopolie van het buitengewoon onderwijs.

- **De foute keuze voor het behoud van buitengewoon onderwijs**

Bij de uitwerking van het nieuwe ondersteuningsmodel nemen de minister van onderwijs én de Vlaamse regering de principiële stelling in om het stelsel van buitengewoon onderwijs zoals dat in Vlaanderen is uitgebouwd te behouden: "voor sommige kinderen zal onderwijs in een gespecialiseerde setting het recht op onderwijs het best dienen" (nota ondersteuningsmodel 10 januari 2017, p. 2).

Vanuit GRIP stellen we heel duidelijk: dit is in strijd met het VN-Verdrag. Het artikel 24 stelt dat staten een inclusief onderwijssysteem moeten waarborgen. En in het gezaghebbende general comment² van oktober 2016 geeft het VN-Comité letterlijk aan dat het in stand houden van twee gescheiden onderwijssystemen niet verenigbaar is met die verplichting. De argumentatie die in de nota van 10 januari 2017 wordt aangebracht om de bewering te staven dat het buitengewoon onderwijs een gespecialiseerde lesplaats kan blijven, is ondermaats en bij een ernstig juridisch debat onhoudbaar.

De rol en toekomst van het buitengewoon onderwijs is natuurlijk een delicate zaak. Maar hier verwachten we juist een heel correcte opstelling van een minister van onderwijs. Die zou er uit moeten bestaan om enerzijds (op lange termijn) het perspectief voorop te stellen van één inclusief onderwijssysteem en anderzijds een stappenplan uit te werken om daarnaar te evolueren, met volle respect voor de huidige praktijk van het buitengewoon onderwijs. Het VN-Verdrag verwacht immers niet het afschaffen (van vandaag op morgen) van het buitengewoon onderwijs, maar het uitbouwen van één inclusief onderwijssysteem waar gewoon en buitengewoon onderwijs bij wijze van spreken samen in opgaan. Dit vraagt een uitgewerkt visie, die nu niet aanwezig is meer wel dringend nodig is. Iedere aarzeling of onduidelijkheid op dit vlak doet alle betrokkenen onrecht aan en komt neer op een vertraging.

- **Het verdwijnen van de rol van de competentiebegeleiders**

We beschouwen de inzet van de competentiebegeleiders als een goede hefboom om een evolutie richting inclusief onderwijs waar te maken door externe coaching. Na twee schooljaren wordt dit nu stopgezet door een inkanteling in de ondersteuningsteams. We denken dat hiermee een tekort zal ontstaan op het vlak van een meer systeemgerichte benadering en op het vlak van de verdere ontwikkeling van inclusieve visie.

² Committee on the Rights of Persons with Disabilities (2016), *General comment No. 4 (2016) on the right to inclusive education*, http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/GC/4&Lang=en

3. Analyse van het nieuwe ondersteuningsmodel in het licht van de adviezen van GRIP

In de adviesnota "Ondersteuning nodig in de gewone school"³ (februari 2017) formuleerden we 14 beleidsadviezen voor een ondersteuningsmodel. We toetsen hier het nieuwe ondersteuningsmodel af aan deze beleidsadviezen. De beleidsadviezen geven we hier kort weer, voor een volledige toelichting verwijzen we naar de ruimere adviesnota.

Advies 1

Vanaf het schooljaar 2017-2018 dient een nieuw ondersteuningsmodel bij te dragen tot de realisatie van inclusief onderwijs in Vlaanderen door voldoende, gepaste ondersteuning te voorzien voor alle leerlingen met een handicap in het gewoon onderwijs.

- Er komt een nieuw ondersteuningsmodel vanaf 1 september 2017. Ook al was er een oproep om dit uit te stellen naar september 2018. Voor GRIP was een nieuw (dus derde) overgangsjaar onaanvaardbaar en te interpreteren als een faling van het beleid om binnen redelijke termijnen werk te maken van het recht op inclusief onderwijs.
- Los van de feitelijke beoordeling van dit nieuwe ondersteuningsmodel, betreuren we heel sterk de manier waarop dit model tot stand is gekomen (zie eerdere bemerking over het rampzalig parcours).
- Het nieuwe ondersteuningsmodel bevat een aantal punten die een invulling geven aan onze verwachtingen:
 - in principe is het de bedoeling dat ALLE ondersteuningsvragen beantwoord worden
 - ondersteuners kunnen ingezet worden waar en wanneer nodig
 - een goede regionale spreiding
- Toch zijn we bezorgd dat dit ondersteuningsmodel te zwak zal uitvallen, niet ver genoeg gaat en dus niet alle leerlingen voldoende en gepaste ondersteuning zal bieden.
- Het is ook moeilijk te beoordelen of de actuele middelen op het niveau van basiszorg en verhoogde zorg volstaan om de brede basiszorg te bieden die het fundament moet zijn voor de verdere fases van verhoogde zorg en zorg op maat. Het is aangewezen om hier wetenschappelijk onderzoek rond op te zetten.

³ <http://www.gripvzw.be/downloads/category/8-onderwijs.html?download=291:adviesnota-ondersteuning-nodig-in-de-gewone-school>

- **Advies 2**

Ondersteuning voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften vertrekt niet langer vanuit de medische diagnose, maar is gebaseerd op een analyse van de onderwijsbehoeften van de leerling en de specifieke onderwijscontext.

- Dit kwam in de voorbereiding van het ondersteuningsmodel heel sterk als principe naar voren. De medische typologie zou ten dele vervangen worden door de inhoudelijke omschrijving van de nodige (handicap specifieke) ondersteuning. We lezen een heel concreet voorstel hiertoe in de nota van de minister van 10 januari 2017 (p. 10):

"Bij de opmaak van een gemotiveerd verslag verlaten we de medische typologie maar omschrijft het CLB inhoudelijk welke (handicap specifieke) ondersteuning nodig is".

De medische diagnose zou wel aangehouden worden bij het verslag dat toegang verleent tot het buitengewoon onderwijs.

- Het uiteindelijke ondersteuningsmodel wijzigt evenwel niets aan de opmaak van het gemotiveerd verslag. Is er iets weerhouden van het voornemen om afstand te nemen van medische diagnose en meer te vertrekken vanuit de analyse van de onderwijsbehoefte ?
- Het is dus zo dat leerlingen die geen gemotiveerd verslag hebben, op basis van de medische diagnose dus, geen ondersteuning kunnen verkrijgen vanuit het ondersteuningsnetwerk. Wat dan met leerlingen waarbij nog geen duidelijke diagnose is gesteld of leerlingen die niet binnen een diagnostisch vakje passen ?
- Positief is wel de mogelijkheid dat leerlingen met gedrags- en emotionele problemen onder bepaalde voorwaarden ondersteuning kunnen verkrijgen vanuit het ondersteuningsnetwerk ook al is er (nog) geen gemotiveerd verslag afgeleverd en werd er (nog) geen psychiatrisch onderzoek uitgevoerd.

Advies 3

De ondersteuning waar leerlingen met een handicap recht op hebben in het gewoon onderwijs mag qua naamgeving niet verwijzen naar het buitengewoon onderwijs of types binnen het buitengewoon onderwijs.

- In het M-decreet hanteert men: 'verslag dat toegang verleent tot buitengewoon onderwijs'. Dit is heel tegenstrijdig. Wanneer een leerling nood heeft aan meer ondersteuning in het inclusief onderwijs, is er een 'verslag dat toegang verleent tot het buitengewoon onderwijs' nodig. Dit is een duidelijk voorbeeld van hoe deze nota onvoldoende inclusief onderwijs als uitgangspunt neemt.
- We merken hier misschien wel een lichte verschuiving. In het nieuwe ondersteuningsmodel heeft men het over een gemotiveerd verslag en verslag, zonder vermelding dus van het buitengewoon onderwijs.
- Er wordt dus niet meer verwezen in deze terminologie naar het buitengewoon onderwijs. Toch blijft het zo dat de typologie van het buitengewoon onderwijs verder gehanteerd wordt in het verslag van het CLB en dat dan gesproken wordt van een leerling met verslag van een bepaald type. De ondersteuning die ja als leerling kan krijgen binnen het inclusief onderwijs blijft dus afhankelijk van bepalingen en kaders van de types binnen het buitengewoon onderwijs.

Advies 4

Ouders en jongeren dienen medezeggenschap en controle te krijgen over de middelen voor ondersteuning binnen het inclusief onderwijs. Samenwerkingsverbanden tussen scholen mogen dan ook geen dwingende keuzes opleggen op het vlak van ondersteuning.

- Op dit vlak is het ondersteuningsmodel echt wel problematisch. Zowel bij de voorbereiding, in het decreet, in de communicatie als in de uitrol wordt heel weinig aandacht besteed aan de positie van de leerling en de ouders.
- Ter illustratie: eind augustus weten heel wat leerlingen en ouders nog niet hoe en door wie er vanaf 1 september 2017 ondersteuning zal geboden worden. Ze zijn hierover nauwelijks aangesproken en alles wordt dus boven hun hoofd beslist.
- Zoals het er nu voor staat menen we dat ouders heel weinig zullen mee kunnen bepalen. Voordien konden ouders wel degelijk een keuze maken voor een bepaalde school voor buitengewoon onderwijs die de GON- of ION-begeleiding opnam. Nu wordt dit onmogelijk.
- In het decreet zelf treffen we geen tekst die naar de betrokkenheid van de leerling of de ouders verwijst. Er wordt in dit verband vaak ook gesproken van een aanspreekpunt. Dit is evenwel niet decretaal

vastgelegd. We vrezen dus weinig rechtszekerheid voor leerlingen en ouders op het vlak van de geboden ondersteuning.

- In de omzendbrief⁴ van 16 juni 2017 staat:
 - “De ondersteuningsnoden van de leerling worden opgenomen in het gemotiveerd verslag of verslag”.
 - “Het zijn de scholen voor buitengewoon onderwijs die hier het best geplaatst zijn vanuit hun handicap specifieke expertise om in samenspraak met gewone scholen, ouders en het CLB te kijken hoe en in welke mate ondersteuning wordt geboden”.
 - “Gewone scholen kiezen, in samenspraak met ouders en CLB, aan welke school/scholen voor buitengewoon onderwijs ze ondersteuning vragen”, dit voor leerlingen met een verslag of gemotiveerd verslag voor type 2, type 4, type 6 of type 7 (auditieve beperking).
- Door de concrete manier waarop de voorbije maanden invulling is gegeven aan de ondersteuningsnetwerken worden juist wel dwingende keuzes opgelegd aan de ouders (en aan de scholen):
 - Bij de vorming van de netwerken is een ware territoriumstrijd tussen de netten ontstaan, waardoor netoverschrijdend werken tot een minimum werd herleid.
 - Het GO! geeft aan dat, in tegenstelling tot wat het decreet voorschrijft, ook de scholen voor buitengewoon onderwijs type 2, 4, 6 en 7 (auditieve beperking) deel zullen uitmaken van ondersteuningsnetwerken.
 - Ouders en leerlingen werden nauwelijks of veel te laat geïnformeerd over de uitwerking van de ondersteuningsnetwerken en de verschillende mogelijkheden die daarbij open staan. Van overleg daarbij is nauwelijks sprake, het komt louter neer op het mededelen van beslissingen die boven hun hoofd werden genomen. Te nemen of te laten dus.
- Op 5 juli 2017 werd wel nog een resolutie⁵ aangenomen in het Vlaams parlement die streeft naar meer duidelijkheid voor de ouders over hoe de ondersteuning er vanaf 1 september zal uitzien. We vrezen evenwel dat deze resolutie er te laat kwam om nog impact te hebben.

⁴ Omzendbrief NO/2017/02

⁵ Resolutie 1231 (2016-2017) nr. 1

- Wij vragen dus heel dringend meer aandacht voor de rol van leerlingen en hun ouders. Daarom voegen wij aan ons advies twee concrete voorstellen toe om de rechtszekerheid te versterken:
 - Ouders en leerlingen dienen als gelijkwaardige partners betrokken te worden bij het vastleggen van de mate van ondersteuning en de concrete inhoud, best bij wijze van een te ondertekenen ondersteuningsplan.
 - Er dient een onafhankelijke instantie aangesteld te worden waar zij terecht kunnen wanneer zijn tekorten vaststellen of het niet eens zijn met de manier waarop ondersteuning wordt geboden.
- Ondertussen vinden we het belangrijk dat ouders wel degelijk betrokken worden bij de handelingsgerichte diagnostiek en specifiek bij de opmaak van het gemotiveerd verslag of verslag. Ouders kunnen op deze manier mee bepalen hoe de ondersteuningsnoden voor hun kind met specifieke onderwijsbehoeften omschreven worden. Alhoewel dit in het M-decreet heel duidelijk is vastgelegd, merken we nog te grote verschillen in de mate waarop 'in samenspraak met ouders' wordt ingevuld door CLB medewerkers en personeel binnen het gewoon en buitengewoon onderwijs. Ook dit houdt een schending in van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap waarin heel duidelijk inspraak en medezeggenschap van leerlingen en ouders in werd vastgelegd.

Advies 5

De middelen voor ondersteuning van leerlingen met een handicap in het inclusief onderwijs worden in de fase van zorg op maat best leerlinggebonden toegekend aan de school voor gewoon onderwijs én aan de ouders.

- Er wordt aangegeven dat de school voor gewoon onderwijs zelf verantwoordelijkheid moet kunnen dragen voor de organisatie van de ondersteuning. Maar we zien dit niet concreet vorm krijgen. In tegendeel. De middelen voor ondersteuning worden, via de ondersteuningsteams, toegekend aan het buitengewoon onderwijs. Zo blijven de scholen voor gewoon onderwijs en de leerlingen afhankelijk van wat het buitengewoon onderwijs biedt.
- Er is geen inbedding in de school voor gewoon onderwijs. Het blijft een extern gebeuren en zo groeit geen echte inclusieve cultuur.

- Door de dwingende manier waarop de ondersteuningsnetwerken vorm hebben gekregen, is er bovendien nauwelijks ruimte voor een specifieke keuze voor een bepaalde school buitengewoon onderwijs op basis van gefundeerde argumenten, zoals eigen benadering of kwaliteit van de dienstverlening.

Advies 6

Een drietrapsysteem is de meest aangewezen werkwijze bij de financiering van de ondersteuning. In trap 1 worden er voldoende middelen voorzien voor alle scholen om een zorgbreed beleid te voeren. Bij uitbreiding van zorg verloopt de financiering systeemgericht op basis van geïdentificeerde leerlingen per school. Bij zorg op maat wordt gewerkt met leerlinggebonden financiering in medebeheer door de ouders.

- Het drietrapsysteem vinden we in zekere mate terug in het voorgestelde ondersteuningsmodel, waar op organisatorisch vlak in feite ook drie trappen worden gehanteerd.
- Het drietrapsysteem wordt evenwel niet doorgetrokken op het vlak van de financiering. De financiering verloopt wel leerlinggebonden qua toekenning van middelen aan de scholen voor buitengewoon onderwijs type 2, 4, 6 en 7 (auditieve beperking), maar het verband tussen de leerlinggebonden middelen en de effectief geboden ondersteuning wordt doorgesneden. Bovendien krijgen de gewone scholen deze middelen niet in handen, maar komen ze in handen van het buitengewoon onderwijs. En nergens is er medebeheer door de ouders en de leerlingen.
- We vinden het heel verontrustend dat reeds vanaf de aanvang scholen voor buitengewoon onderwijs type 2, 4, 6 en 7 (auditieve beperking) deel zullen uitmaken van de ondersteuningsnetwerken. Zo wordt meteen afbreuk gedaan aan het drietrapsysteem en de facto geen rekening gehouden met de bepalingen van het decreet.

Advies 7

Het beleidsdomein welzijn moet dringend veel meer persoonlijke assistentiebudgetten (PAB's) beschikbaar stellen voor leerlingen met een handicap die naar de gewone school gaan. Het huidige uitbreidingsbeleid is immers ontoereikend en zet een rem op de ontwikkeling van inclusief onderwijs.

- In het ondersteuningsmodel wordt volledig voorbij gegaan aan de inzet van PAB binnen het gewoon onderwijs. Dit wijst duidelijk op een tekort aan coherent, inclusief beleid vanuit de Vlaamse Regering.
- Dit is een heel groot knelpunt. Het ontbreken van de toegang tot persoonlijke assistentie zet een rem op de uitwerking van het inclusief onderwijs in Vlaanderen. Heel wat ouders en jongeren wachten, soms al meer dan 5 jaar, op de toekenning van een Persoonlijk Assistentiebudget (PAB) vanuit het beleidsdomein welzijn. Dit komt doordat daar een lange wachtlijst is ontstaan. Doordat nauwelijks nieuwe PAB's worden toegekend blijft deze wachtlijst ook aangroeien. In 2016 kregen slechts 14 jongeren een PAB.⁶

Advies 8

In samenwerking met de federale overheid dient nieuwe regelgeving te worden uitgewerkt die het mogelijk maakt om logo en kiné te laten aansluiten bij het inclusief onderwijs.

- Ook dit wordt niet opgenomen in deze nota.
- Logo, kiné en ergotherapie zijn in het lager onderwijs mogelijk, maar de ouders moeten dit zelf betalen én men moet kunnen rekenen op de bereidwilligheid van de school om dit toe te laten. In het secundair onderwijs stoot dit heel vaak op een weigering van de school. Dit staat dus in contrast met het buitengewoon onderwijs, waar (tot op zekere hoogte) een gratis aanbod van deze therapieën blijft bestaan. Ook dit betekent een rem op de ontwikkeling van het inclusief onderwijs.

Advies 9

Om ondersteuning te garanderen voor alle leerlingen en vanaf het moment dat er een nood is aan ondersteuning zal naar bepaalde leerlingengroepen specifieke aandacht dienen uit te gaan. Zo bijvoorbeeld kleuters met een verstandelijke beperking en leerlingen met leerproblemen en emotionele/gedragsproblemen.

- Kleuters met een verstandelijke beperking en leerlingen met leerproblemen en emotionele/gedragsproblemen krijgen binnen het

⁶ Zie artikel website GRIP over het zorgregierapport
<http://www.gripvzw.be/pab-pgb/wachtlijsten/1204-cijfers-jaarverslag-jeugdhulp-overduidelijk.html>

ondersteuningsnetwerk specifieke aandacht. Het is goed dat hiermee tekorten van het M-decreet ondervangen worden.

- Er blijven wel bepaalde groepen leerlingen waar tekorten aan ondersteuning dreigen. Het zal belangrijk zijn daar bij de monitoring van het ondersteuningsmodel aandacht aan te besteden.
- In de eerste plaats is het zo dat leerlingen met een lichte verstandelijke beperking of specifieke leerproblemen enkel in aanmerking komen voor een gemotiveerd verslag wanneer ze het voorafgaand schooljaar minstens negen maanden voltijds buitengewoon onderwijs gevolgd hebben in het desbetreffende type. Deze leerlingen worden dus uitgesloten van ondersteuning binnen inclusief onderwijs alhoewel ze aanspraak kunnen maken op buitengewoon onderwijs.
- Het is aangewezen om ook specifiek op te volgen of leerlingen met autismespectrum binnen het ondersteuningsmodel op voldoende ondersteuning zullen kunnen rekenen. Hun ondersteuning wordt niet langer leerlinggebonden georganiseerd, terwijl bij een aanzienlijk deel van deze leerlingen toch een grote ondersteuningsnood bestaat.

Advies 10

Leerlingen met een handicap dienen over minimaal dezelfde middelen te beschikken voor ondersteuning binnen het gewoon onderwijs als binnen het buitengewoon onderwijs.

- Het blijft dus zo dat, zelfs met het nieuwe ondersteuningsmodel, er minder middelen voorzien worden voor ondersteuning in het gewoon onderwijs dan voor opvang in het buitengewoon onderwijs.
- We verwijzen in dit verband ook naar de meerkost voor therapieën (onder punt 8).
- Dit principe wordt in de nota van 10 januari 2017 heel duidelijk geformuleerd voor leerlingen met een attest type 2. (pag. 10: "voor type 2 zeker equivalent van middelen BuO). In de definitieve versie van het ondersteuningsmodel zien we dit niet meer terugkeren.
- Omwille van het niet voorzien van dit equivalent aan middelen zullen nog heel wat leerlingen doorverwezen worden naar het buitengewoon onderwijs met als argument het tekort aan ondersteuning in het gewoon onderwijs.

Advies 11

De overheid dient door een handhavingsbeleid en door monitoring erop toe te zien dat een tekort aan middelen voor ondersteuning (enerzijds voor leerlingen, anderzijds voor scholen en leerkrachten) geen onterechte reden kan zijn tot weigering van een inschrijving in het gewoon onderwijs.

- In de teksten van het ondersteuningsmodel wordt nergens de koppeling gemaakt tussen ondersteuning en het inschrijvingsrecht. We wijzen nogmaals op de nood aan monitoring van de doorverwijzingen naar het buitengewoon onderwijs en vooral ook de monitoring van de weigeringen in het gewoon onderwijs. We hopen dat dit in voldoende mate wordt opgenomen door de inspectiediensten.

Advies 12

Bij de uitwerking van het ondersteuningsmodel dient voldoende aandacht uit te gaan naar de overgang van onderwijs naar werk, bijvoorbeeld door werk te maken van voldoende ondersteuning binnen stages.

- Dit komt niet aan bod in de nota.
- Het is aangewezen om ondersteuning binnen stages zeker op te nemen in de monitoring.

Advies 13

De opdrachten die ondersteuners opnemen binnen inclusief onderwijs dienen gewaardeerd te worden met gepaste job-voorwaarden en statuut.

- We merken dat, in tegenstelling tot de positie van de leerling en de ouders, binnen de uitwerking van het ondersteuningsmodel heel wat aandacht uitgaat naar het personeelsstatuut van de leerkrachten.
- Wij vinden het belangrijk dat er ingezet wordt op de deskundigheid van ondersteuners én leerkrachten op het vlak van inclusief denken en omgaan met diversiteit in de klas. Naar ons aanvoelen krijgt dit te weinig aandacht binnen het nieuwe ondersteuningsmodel in vergelijking met de nadruk op handicap-specifieke expertise.

Advies 14

Om stappen te kunnen zetten op het vlak van ondersteuning binnen het inclusief onderwijs, zijn op korte termijn maatregelen nodig om knelpunten of onduidelijkheden weg te werken op het vlak van het inschrijvingsrecht, de vrijstelling van de leerplicht en de certificering.

- Deze verbanden worden in het nieuwe ondersteuningsmodel niet gelegd.
- Certificering blijft een knelpunt, want de certificering na een inclusief traject met een individueel aangepast curriculum (IAC) is heel afwijkend van de certificering in het buitengewoon onderwijs; Dit stelt onder meer problemen op het vlak van doorstroming en begeleiding op de arbeidsmarkt.

4. Conclusie: het blijft werken aan inclusie met de handrem op.

Het nieuwe ondersteuningsmodel is een stap voorwaarts maar blijft ook na grondige analyse bij GRIP een reactie van ontgoocheling en bezorgdheid oproepen.

Dit is niet het ondersteuningsmodel dat nodig is om inclusief onderwijs ten volle waar te maken in Vlaanderen. De voorgestelde maatregelen vertonen een tekort aan coherentie en slagkracht en vooral een tekort aan gerichtheid op echte inclusie.

We vrezen als effect een rem op inclusie door:

- een tekort aan garanties voor voldoende en gepaste ondersteuning voor ALLE leerlingen.
- het uitblijven van meer PAB's die kunnen ingezet worden binnen het inclusief onderwijs.
- het groot tekort aan medezeggenschap van de ouders en de leerlingen in de bepaling van de ondersteuning.
- het ontbreken van een wervende visie op inclusie. Inclusief onderwijs wordt te weinig als uitgangspunt genomen.
- de principiële keuze voor een behoud van een apart systeem van buitengewoon onderwijs, ook op lange termijn.
- het behoud van de regie en de middelen in handen van het buitengewoon onderwijs.
- het uitblijven van een regeling voor kiné en logo binnen het inclusief onderwijs.
- het stopzetten van specifieke benadering van de competentiebegeleiders.